

Krzysztof Dąbrowski, Tadeusz Baranowski

Tumiany, pow. Olsztyn. Stanowisko 2 "Rybaczówka"

Informator Archeologiczny : badania 7, 226-227

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zrealizowany program badań obejmował powierzchnie ponad 300 m², przebadanych w postaci dwóch wykopów przecinających poprzecznie nieistniejące skrzydło południowe oraz wykopu usytuowanego prostopadłe do skrzydła głównego, a także trzech mniejszych wykopów założonych przy skrzydle wschodnim.

Uzyskano pełne rozplanowanie architektoniczne poszukiwanego skrzydła południowego zbudowanego po roku 1560 na miejscu kościoła św. Mikołaja. Jednocześnie stwierdzono, że założenie renesansowego, a następnie barokowego zamku, od zachodu zamknięte było przylegającymi do niego zabudowaniami gospodarczymi / wozownia/.

W pełnym rzucie odsłonięto pierwotny zarys architektury gotyckiej związanej z klasztorem premonstrantek. Pod wspomnianym skrzydłem zamku odsłonięto niemal całkowity zarys kościoła św. Mikołaja o wymiarach 26 x 12 m, zorientowany na osi wschód - zachód, z dobrze zachowanym murem cmentarnym i niewielką częścią cmentarza wstępnie datowany na XIII - XV wiek. Ponadto wzdłuż kościoła na dziedzińcu klasztornym, oraz w części zachodniej, północnej odsłonięto duże partie murów krużganka, który w oparciu o wyniki badań archeologicznych, a następnie wyniki badań architektonicznych przeprowadzone w elewacji zachodniej skrzydła głównego, można rekonstruować w pełnym jego ciągu. Przy aktualnym stanie badań jest to jeden z nielicznych obiektów sakralnych z wczesnego gotyku, który znany był dotąd wyłącznie ze źródeł pisanych a obecnie został w pełnym obrysie odsłonięty i przebadany.

Dodać należy, że we wszystkich przebadanych punktach uzyskano potwierdzenie istnienia wcześniejszego osadnictwa wczesnośredniowiecznego. Poświadczą je występowanie warstwy kulturowej o miąższości do 40 - 60 cm z licznymi jamami i paleniskami oraz bogato reprezentowanym materiałem ceramicznym. Wstępnie przygodową osadę wczesnośredniowieczną można datować od połowy XI do połowy XIII wieku.

TUMIANY, pow. Olsztyn
Stanowiako 2
" Rybaczkówka "

Zespół do Badań Etnograficzny Słowian
w Polsce Północno-Wschodniej
Instytutu Historii Kultury Materialnej
Polskiej Akademii Nauk

Badania prowadził dr hab. Krzysztof Dąbrowski
oraz mgr Tadeusz Baranowski. Finansował IHKM
PAN. Cztery sezon badań, Osada V-VII w. n. e.

Zbadano 750 m², w tym 300 m² jałowych pod względem archeologicznym. Prace prowadzono na kulminacji wzgórza, na północny-wschód od drogi polnej, przecinającej teren zabytkowy, w części oddalonej od jeziora Pisz.

Odkryto 18 obiektów, głównie niewielkich, z wyjątkiem jam 1/73 i 3/73. Te dwa obiekty odznaczały się niespotykaną dotąd w Tumianach wielkością i kształtem. Położone, jak się wydaje, na skraju osady, oddalone były od siebie o około 50 cm. Ich zarysy miały kształt esowaty, wymiary wynosiły 11,0 x 3,60 m i 9,10 x 3,10 m. Każdy z obiektów składał się z dwóch, przylegających do siebie, wyodrębniających się w profilach poprzecznych, części o długości ponad 6 m i szerokości ponad 1,5 m. W jamie 1/73 odkryto palenisko z kamieni, a w 3/73 piec kolistej

kształtu z silnie przepalanej gliny, ceglastej barwy. W pobliżu pieca, 10 cm nad calcem, znajdowała się czaszka konia / być może ofiara zakładzinowa /. Z tej samej jamy pochodzi też ornamentowane okucie brązowe, o formie spotykanej masowo w uzdach końskich wydobytych z cmentarzyska. W jamie 3/73 odkryto między innymi dużą ilość fragmentów naczyń, kości zwierzęce, sztycha żelazne i kościane, przęśliki, wiele osełek i glinianą rurkę. Po zewnętrznej stronie zarzów jamy 1/73 wystąpiły ślady palikowania. Można przypuszczać, że duże obiekty odkryte w Tumianach były warsztatami produkcyjnymi, na co wskazuje ich kształt, wyposażenie i położenie na krańcu osady.

Również w tym sezonie natrafiono na jamę o zagadkowym kształcie - wąskim / 20 cm szerokości/, półkolistym w planie, a klinowatym w profilu.

Nadal licznie występowały późnopaleolityczne i mezolityczne narzędzia krzemienne.

Planuje się kontynuację badań dla uchwycenia zasięgu i rozplanowania osady .

TUPADŁY, pow. Inowrocław
Stanowisko 2

patrz
neolit

TYLICZ, pow. Nowy Sącz

Instytut Archeologii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Badania prowadziła dr Maria Cabalaka.
Finansował KW PWRN w Krakowie oraz
Instytut Archeologii UJ. Pierwszy sezon
badań. Domniemane grodzisko wczesnośred-
niowieczne, osada lokacyjna z XIV w.

Badania miały na celu ustalenie nawarstwień osadniczych wzgórza miejskiego, a w ten sposób odtworzenie historii osadnictwa w rejonie przełęcz tylickiej. Niezwykle dogodne warunki fizjograficzne góry miejskiej w Tyliczu, zamykającej rozległe poszerzenie doliny Muszynki, nasuwały przypuszczenie, że lokowana tu w XIV w. osada miejska " Miestko" kontynuowała wcześniejsze osadnictwo grodowe. Na rynku oraz na niezabudowanych parcelach na obu stokach wzniesienia usytuowano łącznie 12 wykopów.

Dwa szeroko przestrzenne wykopy na rynku wykazały, że poziom wodonośny zalega już na głębokości 40 cm. W wykopie koło paliczki w północnej stronie rynku na głębokości 130 cm odsłonięto dolną część domu mieszkalnego o wymiarach 4 na 6 m, ściana licowa w osi WO. Ściany zrąbu, układanego na obłap, zachowały się do wysokości 40 cm. Podłoga budynku ułożona z dziesięciu belek spoczywała na dwóch legarach, z których każdy znajdował się w odległości 180 cm od ścian bocznych. Obiekt spoczywał w warstwie niejednorodnych iltów, powstałych przez wypłukanie